Isaac Revah, el supervivent d´un camp de concentració nazi que va renéixer a Portbou

Després de sis mesos al camp de concentració de Berger Belsen i de passar moltíssima gana i penúria, Isaac Revah (Salònica, Grècia, 1934) no pot oblidar el plàtan que li van donar unes monges en arribar a l'Empordà

Isaac Revah

Va arribar a l'Empordà el febrer de 1944. Venia de malviure en un camp de concentració amb els seus pares i la seva germana de 4 anys. Ell en tenia 9. Assegura que deu la seva supervivència a la seva nacionalitat espanyola i a Sebastián de Romero Radigales, cònsol general a Atenes el 1943. Fa pocs dies va explicar la seva experiència al Museu Memorial de l'Exili de La Jonquera.

MAIRENA RIVAS / EMPORDA.INFO

Després de sis mesos al camp de concentració de Berger Belsen i de passar moltíssima gana i penúria, Isaac Revah (Salònica, Grècia, 1934) no pot oblidar el plàtan que li van donar unes monges a Portbou. Els nazis van matar la seva família materna a Auswitch, i per part de pare es van salvar perquè eren espanyols.

Isaac Revah diu que a Portbou va tornar a néixer el 13 de febrer del 1944, quan va baixar d'un tren, de bon matí, provinent de Berger Belsen (Alemanya). Venia de malviure en un camp de concentració amb els seus pares i la seva germana de 4 anys. Ell en tenia 9. Assegura que deu la seva supervivència a la seva nacionalitat espanyola i a Sebastián de Romero Radigales, cònsol general a Atenes el 1943.

El Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera ha acollit, el 29 de gener, un acte en record de les víctimes de l'holocaust. Els alumnes de primer de Batxillerat dels instituts del Grup de Treball Exili, Deportació i Holocaust escolten amb atenció la conferència d'Isaac Revah –un grup, presencialment, i uns altres segueixen la xerrada en 'streaming'–. El seu relat no deixa ningú indiferent.

Ha tret a la llum uns documents que demostren la batalla diplomàtica de Radigales per salvar-los la vida. Ha estat fàcil?

Són documents diplomàtics que no es publiquen normalment. Necessitava els telegrames, que descriuen quines van ser les relacions entre Radigales i les seves autoritats, perquè volia proposar-lo per al Títol de Just de les Nacions. Havia de demostrar que ell va actuar en contra de les instruccions dels seus superiors, que va arriscar la seva carrera per salvar altres persones.

Malgrat la insistència de Radigales per evitar la deportació dels espanyols de Salònica, Espanya els va girar l'esquena i van haver de pujar a un tren camí cap a Alemanya.

Radigales, el 1943, va buscar totes les solucions per provar de salvar-nos de la deportació per part dels alemanys. A Radigales, però, li deien que deixés de treballar sobre aquest tema perquè Espanya no podia rebre aquest grup. Li prohibien que fes contactes diplomàtics per trobar solucions contra la repatriació.

Assimilava vostè, amb 9 anys, cap a on els portava aquell tren?

Els meus pares no em van explicar què passava ni a on anàvem. Però jo tenia la sensació que ens trobàvem en una situació molt crítica per a la meva família paterna. Pensi que la família de la meva mare prèviament havia estat deportada a Auswitch, i d'ells no va quedar ningú. Però la família del meu pare, que era espanyola, va sobreviure tota.

Jo escoltava els meus pares parlar entre ells, que la situació era greu, però mai van dir que podríem arribar a ser deportats. Per a mi va ser una sorpresa veure com arrestaven el meu pare i el conduïen a un gueto, al qual després ens van portar a nosaltres, també. I, d'aquí, a uns vagons.

De Grècia a Berger Belsen, la distància no és precisament curta.

Vam fer el trajecte en deu dies en uns vagons de ramats. Anàvem entre 60 i 80 persones a cada vagó. Dormíem a terra, ens van donar menjar insuficient, no teníem prou aigua i només podíem agafar aigua quan els alemanys ens autoritzaven a baixar en alguna estació. Les condicions d'higiene eren deplorables. Un barril obert per un costat, col·locat a prop de la porta corredissa del vagó, servia de vàter.

Els records els té molt vius?

Ja ho crec. El trajecte el vam fer en plena guerra i vam estar enmig d'un bombardeig aliat sobre l'estació de ferrocarril de Nuremberg, quan el tren en què anàvem nosaltres era allà. El meu pare es va estirar a sobre meu i la meva germana per protegir-nos de les bombes, tal com vaig entendre després, però no ens va dir res sobre com era de crític allò.

Un cop a Berger Belsen, els van explicar els seus pares on es trobaven?

Tampoc no ens van explicar que era un camp on hi havia gent que estava morint. Nosaltres ens trobàvem a la part neutral del camp en unes condicions més favorables que altres grups de deportats que estaven a Berger Belsen. Ells estaven sotmesos a treballs forçats, mal alimentats, malalts, hi havia molt de tifus, era terrible la situació d'aquestes persones que estaven en un altre lloc del camp.

Va veure aquest lloc?

Vèiem grups d'homes passar al límit d'on estàvem nosaltres. Portaven vestits de ratlles, uns vestits que a nosaltres no ens van donar. Anaven a fer treballs forçats.

Tenia por vostè?

No tenia por perquè no sentia que estigués en perill. Sento vergonya quan dic que en aquella etapa de la meva vida vaig rebre classes de matemàtiques que impartia una persona del nostre grup, i que de vegades jugava amb nens polonesos de nacionalitat argentina que estaven deportats. Sentia que em trobava en una situació que no era normal, però com si aquella situació crítica no em concernís. No sé per què.

Potser la consciència d'un infant encara no podia arribar a entendre aquest context tan cruel.

La innocència infantil no concebia potser el que passava de veritat. Així mateix, per exemple, jo tenia gana, molta gana, i al cap d'una o dues setmanes em vaig acostumar al sentiment de la gana, perquè em vaig convèncer que era normal sentir gana en el lloc on ens trobàvem. Tenia gana tot el dia i només menjava quan podia. Quan no podia, doncs, no menjava. Sé que aquest sentiment, durant sis mesos, va ser una feblesa per a

mi.

Quins aliments va ingerir?

Ens donaven cafè, caldo de llegums, pa i, molt de tant en tant, margarina. Un cop a la setmana als nens del nostre grup ens donaven un got de llet amb sucre i pastes a dins. Als nens d'altres grups de deportats, no els en donaven. Nosaltres ho teníem pel fet de ser de nacionalitat espanyola.

En la seva conferència, ha dit que fets com aquests convertien el seu grup en privilegiat dins del camp de concentració.

Vam patir molt, perquè teníem gana, teníem fred, al nostre entorn hi havia persones malaltes de tifus, però no era el patiment extrem que va tocar viure a persones del mateix camp que van ser portades a l'extermini.

Quan Radigales aconsegueix l'alliberament del seu grup, el seu primer destí és Portbou. Va entendre el significat d'arribar a aquest poble?

Al principi, vaig pensar: "On ens porten ara?". Però, quan vam baixar del tren i les Germanes Dominiques de la Caritat ens van donar menjar, vaig veure que aquell devia ser un bon lloc, perquè podíem menjar.

Què li van donar per menjar?

Només recordo el plàtan. El gust del plàtan em va resultar extraordinari. I és per això que encara ara m'agraden tant els plàtans, perquè aquell gust em va quedar retingut al cap. Cada vegada que menjo un plàtan, ho faig amb un plaer renovat.

Cal que testimonis com vostè no deixin d'explicar allò que els va tocar viure, perquè no s'oblidi.

El que més m'agrada és poder-ho explicar als joves. Ells han de saber que es van produir uns fets inadmissibles,

que hi va haver massacres. Han d'aprendre a considerar que els altres són iguals a ells i que ningú no és superior a ningú. Penso que aquest aprenentatge és important en l'educació dels joves, tot i que també veig que hi ha pocs països on es presta atenció a esdeveniments extrems com l'extermini dels nazis.

Què li agrada dir als joves?

Els dic que creixin amb la idea que no es pot fer mal a ningú. Quan parlo als joves em sento bé, perquè tinc la impressió de ser més útil que quan parlo als adults.

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2016/02/05/isaac-revah-supervivent-dun-camp/766126.html?utm_source=rss